

А.О. Слободянюк, м.Вінниця
здобувач ступеня вищої освіти «бакалавр»
anastasiia.slobodianiuk@vfkм.org

ВОКАЛЬНИЙ ЦИКЛ У ТВОРЧОСТІ КОМПОЗИТОРІВ-РОМАНТИКІВ

Анотація. У статті розглядається специфіка вокального циклу як одного з провідних жанрів музичного мистецтва доби романтизму. Проаналізовано особливості побудови вокальних циклів, їхню художню цілісність та ідейно-образний зміст. Здійснено стислий огляд вокальних циклів композиторів-романтиків, зокрема Франца Шуберта, Роберта Шумана та Густава Малера. Визначено роль вокального циклу у розвитку музичної драматургії та індивідуалізації виконавської інтерпретації.

Ключові слова: вокальний цикл, романтизм, музичне мистецтво, пісенний жанр, музична драматургія, виконавська інтерпретація.

Abstract. The article examines the vocal cycle as one of the leading genres of Romantic music. The structural features, artistic unity, and expressive content of vocal cycles are analyzed. A brief overview of vocal cycles by Romantic composers, including Franz Schubert, Robert Schumann, and Gustav Mahler, is provided. The role of the vocal cycle in the development of musical dramaturgy and individual interpretation is highlighted.

Keywords: vocal cycle, Romanticism, musical art, song genre, musical dramaturgy, performance interpretation.

Постановка наукової проблеми: Актуальним є дослідження вокального циклу як провідного жанру музичного мистецтва доби романтизму та визначення його жанрово-стильових особливостей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій: Проблему вокального циклу досліджують Д. Парсонс, Л. Горрелл, Л. Крамер та Л. Плантінга. Водночас питання цілісного аналізу вокального циклу у творчості композиторів-романтиків потребує подальшого дослідження.

Мета: Визначити основні жанрово-стильові особливості вокального циклу у творчості композиторів-романтиків.

Виклад основного матеріалу: Вокальний цикл посідає важливе місце у музичному мистецтві доби романтизму. Його формування пов'язане з прагненням композиторів до глибшого розкриття внутрішнього світу людини, її емоційних переживань і філософських роздумів. На відміну від окремої пісні, вокальний цикл являє собою цілісну художню композицію, об'єднану спільною ідеєю сюжету або образною лінією.

Вокальна творчість композиторів-романтиків своє вивчення отримала у працях багатьох музикознавців. Так, J. Parsons досліджує німецьку пісню від Ф.Шуберта до Г. Вольфа [3]; L. Gorrell розкриває особливості соціокультурного контексту функціонування жанру вокального циклу [1]; у контексті психології та літератури аналізує вокальні цикли Ф. Шуберта L.Kramer [2]; L. Plantinga

досліджує вокальну музику у загальному русі романтизму [4]. Метою цієї роботи є визначення головних жанрово-стильових рис вокального циклу у творчості композиторів-романтиків.

У добу романтизму вокальний цикл стає одним із провідних жанрів камерно-вокальної музики. Композитори прагнули до створення музики, в якій поєднувалися поетичне слово і музика, утворюючи єдиний художній образ. Особливу роль у цьому процесі відіграла німецька поезія, яка стала основою багатьох вокальних циклів.

Одним із засновників жанру вокального циклу є Франц Шуберт (1797-1828). У його творчості цей жанр набув високого художнього рівня та глибини змісту. Найвідомішими є цикли «Прекрасна мельниківка» та «Зимовий шлях», створені на вірші Вільгельма Мюллера. У цих творах композитор розкриває драматичну історію героя, передає його внутрішні переживання, зміни настрою і психологічні стани. Вокальний цикл у Ф. Шуберта характеризується єдністю сюжету, наскрізним розвитком та тісним зв'язком музики з поетичним текстом.

Подальший розвиток жанру вокального циклу пов'язаний із творчістю Роберта Шумана (1810 – 1856). Його цикли «Любов поета» та «Коло пісень» відзначаються особливою ліричністю, психологічною глибиною та тонким відчуттям поетичного слова. Р. Шуман надає великого значення фортепіанній партії, яка стає рівноправним учасником музичного процесу, доповнюючи та розкриваючи зміст вокальної лінії. Його вокальні цикли мають виразну драматургію та відображають складний внутрішній світ героя.

У творчості Густава Малера (1860 – 1911) вокальний цикл набуває нових рис і виходить за межі камерного жанру. Композитор поєднує вокальну та симфонічну музику, створюючи масштабні вокально-симфонічні цикли, такі як «Пісні мандрівного підмайстра» та «Пісні про мертвих дітей». У цих творах відчуваються глибокий філософський зміст, трагічне світосприйняття та складна емоційна палітра. Г. Малер значно розширює виражальні можливості вокального циклу, використовуючи оркестр як засіб створення багатого звукового простору.

Характерною ознакою вокального циклу доби романтизму є його драматургічна цілісність. Усі частини циклу пов'язані між собою тематично, інтонаційно або сюжетно, що забезпечує єдність художнього задуму. Важливу роль відіграє також розвиток образу ліричного героя, який проходить певний емоційний шлях протягом усього циклу.

Крім того, вокальний цикл відкриває широкі можливості для виконавської інтерпретації. Виконавець має не лише володіти вокальною технікою, а й глибоко розуміти зміст твору, передавати його емоційну та образну сутність. Особливого значення набуває вміння створювати цілісний художній образ, зберігаючи єдність циклу.

Висновки: Отже, вокальний цикл у творчості композиторів-романтиків є важливим етапом розвитку музичного мистецтва. Він поєднує у собі поетичність, глибину емоційного змісту та складну музичну драматургію. Творчість Франца Шуберта, Роберта Шумана та Густава Малера демонструє різні підходи до трактування цього жанру, що свідчить про його багатогранність і значний художній потенціал.

Список використаних джерел:

1. Gorrell L. The nineteenth-century German Lied. Portland : Amadeus Press, 1993.
2. Kramer L. Franz Schubert: Sexuality, subjectivity, song. Cambridge : Cambridge University Press, 1998.
3. Parsons J. (ed.). The Cambridge companion to the Lied. Cambridge : Cambridge University Press, 2004.
4. Plantinga L. Romantic music: A history of musical style in nineteenth-century Europe. New York : W. W. Norton & Company, 1984.

УДК 784.3:78.071.1: 929Наденко(477) DOI: <https://doi.org/10.31652/3083-7871-2026-5.22>

С.О. Слободянюк, м.Вінниця
здобувач ступеня вищої освіти «бакалавр»
sslobod02@gmail.com

ЖАНР ВОКАЛЬНОЇ МІНІАТЮРИ У ТВОРЧОСТІ ФЕДОРА НАДЕНЕНКА

Анотація. Розглянуто особливості жанру вокальної мініатюри у творчості українського композитора першої половини ХХ століття Ф. Надененка. Проаналізовано специфіку його камерно-вокальних творів, їх художню образну систему, інтонаційну виразність та зв'язок із національною музичною традицією. Визначено значення вокальної мініатюри у формуванні української професійної музичної культури.

Ключові слова: вокальна мініатюра, українська музика, Надененко, камерно-вокальна творчість, музичний стиль.

Abstract. The article examines the peculiarities of the vocal miniature genre in the works of the Ukrainian composer F. Nadenenko from the first half of the twentieth century. The specifics of his chamber vocal works, their artistic imagery, intonational expressiveness, and connection with national musical traditions are analyzed. The importance of vocal miniatures in the formation of Ukrainian professional music culture is determined.

Keywords: vocal miniature, Ukrainian music, Nadenenko, chamber vocal, musical style.

Постановка наукової проблеми: Актуальним є дослідження жанру вокальної мініатюри у творчості Федір Надененко як важливого явища української музичної культури першої половини ХХ століття.

Аналіз останніх досліджень і публікацій: Проблематика камерно-вокальної музики розглядається у працях Л. Кияновська та Л. Корній. Водночас вокальні мініатюри Ф. Надененко не отримали ґрунтовного наукового аналізу, що зумовлює необхідність подальших досліджень.

Мета: Проаналізувати жанрові та стильові особливості вокальної мініатюри у творчості Федір Надененко.